

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринков. ч. 10, П. пов.
Конто почт. шлади 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передпоуанен
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячної в краю 4-50 зол.
За границею:
В Англії 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 літ., Німеччині 7-50 літ.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 20 ч. к., Румунії 15
лей, Болгарії 7-50 літ., Австрії
7-50 літ. — Зміна адреси і зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІН.
СТРАШІ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

РАДІОН сам пере!

Кожний повинен випробувати ідеальний самоперучий середник.
Прикмети: 1. Вистарчить замочити білля і варити його в „Радіоні“ через 30 хвилин.
2. Не треба терти руками і тому прання „Радіоном“ є найвигідніше.
3. „Радіон“ надає біллю свіжину білину.
4. „Радіон“ не нищить білля, бо білять його при допомозі кисеня, який витворюється при варенню.

Не має хльорку ні інших шкідливих домішок.
20.000 золотих одержить цей, хто віднайде хльорку у Радіоні.

Безплатно показуватиметься прання Радіоном:

У середу 18. серпня у фірмі Ян Судгоф, Академічна 8.
четвер 19. „ „ „ Мгр. Ігнатій Шренцель, Сикстуська 23.
п'ятницю 20. „ „ „ Йосиф Брік, Льва Саніги 57.
суботу 21. „ „ „ Павліна Ляхнер, Соняшна 23.

Виключні продуценти „Сатурнія“ С. А. Варшава.

Представник на Львів: І. Строменгер, Коллонтая 4.

Довкола поширення Ради Союза Народів.

Берлін, 17. серпня 1926.

Тутешня преса повідомляє за англійськими часописами, що Іспанія й Польща заявили вилучення Німеччини зі Союзу Народів, колиб не сповнено домагань обох держав дотику постійного місця в Раді. Щодо Іспанії Німеччина заявляє, що не має проти неї агресивних намірів, протилежно — бажає вдержати з нею приязні відносини, але не могла би згодитися на становище Іспанії, бо концесії для Іспанії спричинили би концесії й для інших держав, що домагаються постійного місця в Раді.

„Обсервер“ приносить чутку, будьто би статутова комісія для реорганізації Ради Союзу Народів рішила пропонувати Польщі приділення постійного місця рівнозв'язно з Іспанією.

Іспанія зреклася постійного місця.

Лондон, 17. серпня 1926.

Повідомляють із Сан Себастьяна, що уряд Іспанії зажадав офіційно признання протекторату над Танжером. Коли сповістять на II домаганні, Іспанія зречеться претенсії до постійного місця в Раді Союзу Народів і відкаже вето, яке поставила в справі прилуття Німеччини до Союзу Народів. Примо де Рівера зазначив представникові часопису АМС, що колиб великі держави не віддали Іспанії протекторату над Танжером, то Іспанія муситиме призначитися над тим, чи на Марокко варто видавати понад 200 млі. річно. Голд Іспанія уступає би з Марокко, остальні його під опікою Франції. Танжер, колиб і далі був інтернаціональним, був би огнищем конспірацій, що підбурювали би завою тамтешнє населення проти Іспанії.

Конференція півн. держав.

Берлін, 17. серпня 1926.

„Тел. Уніон“ повідомляє з Копенгаги, що на конференції представників північних держав у справі реорганізації Союзу Народів прийняли резолюцію, що є за висесенням шведського делегата, який домагався, щоби не збільшувати постійних місць у Раді. Резолюцію ухвалили одностойно. Опозиційне становище заняв дел. Данії.

Конгрес національних меншостей.

Женева, 17. серпня 1926.

Дня 25. серпня ц. р. зачинається в Женеві другий конгрес національних меншостей. Цього року конгрес збільниться шістьма новими групами. М. н. допустять групи польських меншостей з шести держав, а то з Німеччини, Литви, Латвії, Чехословаччини та Румунії. Польським групам приділили три реферати. З Польщі заступлені будуть меншости: німецька і жидівська. Участь Українців і Білорусинів ще не вирішена.

3 польських справ.

Чи буде амністія? — Час праці в торгівлі і промислі. — Югославія і Польща.

Варшава, 17. серпня 1926.

З добре поінформованих кругів довідується, що нараз нема мови про ніяку амністію, бо ця справа належить до союзу. Щодо малополітих проступків, то міністерство справедливості робить ще якийсь час спис таких людей, оскільки вони вже відбули часті в'язи і прокладає їх президентом держави для його індивідуального уласкавлення. Отже про справжню амністію не чувають тут нічого. Міністерство праці й сусвняної опіки

виробило вже законопроект про години праці в торгівлі і промислі. Цей проєкт пропонує господарським і торговельним інституціям, а також фаховим союзам до заопинювання. Найважливіші постанови цього проєкту такі: склени з дозволю і яким мають бути відчинені 12 год. на добу, фризерські заведення й інші склепи — 10 год. Години отворання і замикання крамниць у місцевостях, що мають менше як 100.000 мешканців, устійное адміністраційна влада І. інстанції (старосто), а в містах, що мають понад 100.000 мешканців, адміністраційна влада II. інстанції (воєвідство) після попереднього порозуміння з окружним інспектором праці. Улична продаж газет і тютюнових виробів відбувається від 7. год. рано до 10. год. веч. Продаж інших предметів — у склепових годинах.

З кінцем цього місяця має прихати до Варшави міністр закорд. справ Югославії Нічич. Мета його приїзду — закінчення трактату приязни між Польщею і Югославією.

Події в СРСР.

Криваві сутички в Казані. — Кентшинський не вортає до Москви.

Варшава, 17. серпня 1926.

„Агенція Виходін“ повідомляє: В Казані відбули сутички між маніфестуючими безробітними і місцевою міліцією. Міліція не могла дати собі ради з маніфестантами, тому докликано на поміч відділи ГПУ, які розігнали товпу при допомозі кривосового огню. Вбито 18 осіб, ранено кількадесят. У цій стрілянні мало погинути також кілька людей з відділу ГПУ, битих демонстрантами з револьверів.

В тутешніх політичних колах говорять, що посол Кентшинський не збере більше на своє становище в Москві. Яка причина цього кроку, невідомо. Кентшинський андіжить темер на дільну відпустку за кордон.

Конференція Куліджа з Кельоґом.

Нью Йорк, 17. серпня 1926.

Президент Кулідж і секретар Кельоґ конференували в справі довгів. У поінформованих колах кажуть, що політика Америки в справі довгів не змінилася. Франція одержить кредити, але після прийняття договору в справі довгів.

Ватикан у справі Мексики.

Відень, 17. серпня 1926.

„Н. Вр. Тбат.“ повідомляє з Риму, що секретаріат Ватикану переслав дипломатам при Ватикані, папським представникам за кордоном і всім пралатам відпис статті „Осерваторе Романо“, в якій обговорено положення в Мексику. Стаття збіває всі твердження през. Мексика Калеса в справі католиків у Мексику, тому є тепер важним політ. документом.

Голоділка політичних в'язнів

Луцьк, 17. серпня 1926.

Голоділка в луцькій тюрмі тріває далі. Визначні власті приносивають репресії до голодуючих.

Павчук.

Біржа.

Гроші.

Курс ефективного доллара в приватних оборотах 9: 4, 913 зол.

Збілка.

Пашення нова з нег. доставкою 4150 жито нове з нег. доставкою 28 овес новий з нег. доставкою 24.

Одначе ці не спликло тепер тих побожних "матерок" з їх побожних намірах. При допомозі кс. Боскія і під охороною поліції викликали вони з церкви правних власників адв., хвали Божі.

Таким чином Маріямільці опинилися на вулиці, втративши церкву, уступили перед силою поліції. Чи поліція є потрібна на таку цілі, щоб помогати відбирати церкву Українцям?

Маріямільці стоять перед потребою будувати церкву. І до того діла ввійшли з повною посватою для доброї справи. Жінки і дітвора перенесли свою будову у свої руки, та не лише збирають гроші, але і працюють при будові, бо громадяне і громадянки маріямільські не впади на дусі. Це нечувана кришка настала їхню енергію та загострила їхню волю, і підірвала їх серця до праці і жертви. Наслідок такої праці вже видний. Славні Маріямільці купили вже дві площі в ринку за 1500 доларів, одну під будову церкви, а другу під будову читальні. Церковні фундаменти відмуровані вже високо, а читальне нахвилюється вже під дахом; має поверховий будинок і велику сальту та сусідів в церкву. Маріямільці ввійшли до роботи своїми силами, всі працюють коло здійснення доми Божого і дому людського. От і дня 11, денька п. р. відбулося велике свято в Маріямілі: посвячення усьогоного каміня під будову мурованої церкви. Зібралися з околиці багато гостей, поприходили всі процесії з сусідніх сіл, та зложили і підножку Мазіямільцям значну суму грошей. Нова українська церква буде стояти в ринку на найкращій площі; це всім гостям сподобалося. Станіславський лікар д-р Гробельський, сам Маріямільець, захоплений таким завзяттям і однодушністю Маріямільців, зложив 200 зол. на церкву і 200 зол. на читальню. **Р. 3.**

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** У вчорашньому числі "Діла" сконфісковано цілу статтю п. з. "В добі моральної санації", присвячену розпучливій годовиці політичних в'язнів у львівській тюрмі. Це 79-а чергова конфіскація "Діла" в цьому році.

— **Судова розправа проти б. редактора "Нашого Життя".** Свого часу оголосила Українська Парламентарна Репрезентативна на сторінках нашого органу отвертий лист до православної митрополита Дениса, в якому протестувала проти введення нового статуту в православну церкву. Цей лист перештукуювало холмське "Наше Життя", редактором якого був тоді п. Козачук Степан. За опублікування цього листа піднала конфіскації навага газета, а лист потім повинен у висі інтерпретації, та не вважаючи на те, прокуратура притягнула п. Козачука до карино-судової відповідальності нібито за підірвання авторитету митрополита та за протидержавну роботу. Виглядає це на довгогляд, щоб за отвертий лист потягати до судової відповідальності, але в польських вісниках, серед безліччя доглядів мусіло знайти місце і для цього. Спершу львівський суд визначив розправу на 3-тій день Великдня, але на прохання обвинуваченого відложив розправу. І ось генер стане п. Козачук перед судом дня 17. IX. п. р. Буде це незвичайно цікавий процес і для відносин у Польщі дуже характеристичний. Справа інтернаціоналістична і для українських адвокатів.

— **Тамне перенесення політ. в'язнів.** З Луцька повідомляють нас, що дня 10. серпня серед ночі забрали з луцької тюрми політичного в'язня Нестора Хоми. І не давши йому змоги навіть убраться, перевезли його в самому білому аж до тюрми в Ковалі. Коли сестра Н. Хомина приїхала до Луцька, щоб відвідати брата, то не застала його, а управа тюрми заявила, що він перевезений до ковальської тюрми за кару, бо бунтував в'язнів та заважав їх до годівки. Перевезли Хомина до Ковалів серед ночі і потайки перед іншими політичними в'язнями. Як би не сестра, то так ніхто і не знав би, що з ним сталося та де він подівся. До того слід додати, що Н. Хомина голодував від дня 1. до 9. серпня. Отже перевозили його ослабленого, в горячковому стані і до того в самому білому, Гарні діла діються по польських тюрмах

за правління "моральних санацій". Рік минув з того часу як Н. Хомина сидить у сліпій тюрмі та по нинішній день слідство не покінчене! Кожий у такому випадку буде суд? Цього не знає в Польщі ніхто, а при нинішніх відносинах "санації" і не знає. Важка і незалюдська доля тих жертв польського беззаконня.

— **Політичні в'язні в Тернополі.** Нам пишуть: В Тернополі в тюрмі кільканадцять політичних в'язнів. Тюрма азда обходиться з ними погано. Місцеве громадянство не піклується ними. Досі нема тут навіть організованої допомоги харчів цим жертвам дикости. Українське патріотичне жіноцтво Тернопільщини, а деж ти єси?!

— **Осип Букшований у польській тюрмі.** Повідомляють нас, що недавно перейшов Збруч і вступив до Сх. Галичини Осип Букшований. В часі переходу границі, чи потім його польська влада арештувала. Спершу опинився він у тюрмі в Боршеві, але по кількох днях його звідтам вивезли, та не відомо куди тому не знає, що з ним сталося. Цєю дорогою звертаємо на те увагу сповня і рідних О. Букшованого, щоб його відшукали та ним зацікавилися.

— **Справа вбивства Романа Венклера у львівських поліційних арештах** не перестає цікавити публічної опії не тільки у Львові, але й у цілому краю. Зокрема українське громадянство слідкує пильно за ходом слідства в цій справі, в тій думці, що може воно викриє й інші подібні "історії" по львівських тюрмах. На жаль, комісія, що провіряє справу вбивства Венклера, обмежилася тільки до цієї одної справи і зовсім не цікавиться тим усім, що діється по львівських тюрмах до часу вбивства Поляка Романа Венклера. Після того, як згадана слідча комісія завісила в урядуванні 3 поліційних функціонерів, а одного (Качора) веліла арештувати, розпорядила вона ще екзумацію тіла трагічної жертви поліційних побиттів і знущань. Екзумація відбувається сьогодні. Зачувати, що дотеперішній управитель арештів Корещівський, завіщений також в урядуванні, має бути зовсім увільнений зі служби. Але хто верне життя вбитому?

— **Посвячення пам'ятника на гробі Книгиницького.** Дня 15. серпня посвячено в Грабівці, повіту богородчанського, пам'ятник на гробі б. п. Антона Книгиницького, який ціле своє майно (134 моргове господарство) полинив Товариству "Просвіта" в часті до свободної розпорядимості Товариства "Просвіта", в часті на стипендію для шкільної молоді. Пам'ятник поставлено коштом Товариства, а посвячення довершив місцевий парох о. Липовський з о. Виняльським, парохом Іванівцем. По посвяченню виголосив о. Липовський промову. Промови ще д-р Іван Брик, який як делегат Голівного Виділу віддав цей пам'ятник в опіку громади села Грабівці, де жив і умер пок. Книгиницький. В посвяченні взяли участь не тільки місцеві громадяне, але і з сусідніх сіл і делегати філії Т-ва "Просвіта" в Богородчанах, а спеціально мило вразила греміяльна участь місцевої молоді, згуртованої в читальні "Просвіти" і в ново заложеному товаристві "Луг".

— **"Свобода" ч. 32** містить: За крашу долю народу. Коло українського народу. Про організацію українського життя. Нові завдання нашої кооперації. Хто сі вітер, збирає бурю. Перша жертва, оповідання Г. Михайлова. Новий подвиг польської поліції. Пекло в румунських в'язницях. Що чувають у світі. Повітовий Народний З'їзд в Заліщиках. Новинки. Господарські вісти. Кредити на іпотечні застави. Позички на відновлення ґрунтів. Пресовий фонд "Свободи". Дописки.

3 листів до Редакції.

Насколько, п. Редактор! Просимо надрукувати у Вашій газеті наступне:

З листа п. С. Шемета, вчорашнього діла партії "Хліборобів-державників", який тепер разом з б. гетьманом П. Скоропадським перебуває в Берліні, написаного до п. С. Плігарського, ми довідаємося, що оглошуваний себе недавно Гетьманом всієї України іа. Полтавцем-Остринцем з метою популяризації та самореклами поклакується, до йому була потрібна, ніж ніхто, на послі С. Плігарського, С. Хруцького, В. Козубського, сенат. М. Черкавського і О. Левчанівського, як на осіб, що сприяють ширенню його акції на українських землях під Польщею.

Щоб не ширити брехні й балабурт, доводимо отим до загального відома, що ми, нехочебидисані, нічого спільного не маємо ні з комісією особисто "Пана Гетьмана" Полтавця-Остринця, ні з його "гетьманською" акцією. Вважаємо ширення Полтавцем-Остринцем нової обманної справи вважати, на наших західно-українських землях зосібна. Конституємо, що розповсюдження польської дефензивної на наших землях "Універсала" Полтавця-Остринця про обрання його гетьманом, викликає між нашим громадянством лише загальний сміх. — Сен. М. Черкавський, пос. Б. Козубський, пос. С. Хруцький, сен. О. Левчанівський.

Всячина.

Перебудовання Японії. З недавнього спису населення в Японії виходить, що ціла японська держава має тепер 83,4 4,371 мешканців. З того припадає на саму Японію 59,736,704 мешканців, на Корею 19,519,927, решта на Тайван (Формозу) і Сахалін. Від 1920 р. населення держави зросло на 6,466,992 осіб, себто на 8,4 проц. Річний приріст становить близько 1,300,000 мешканців. Густота населення Японії: 150 душ на квадрат. км. Під тим оглядом Японія йде тепер після Англії, Голландії, Бельгії і Давид. Зпоміж міст зменшилося населення тільки в Токіо і Йокотамі, а обох наслідком землетрушення. Населення інших міст зростає сильно і постійно. На першому місці стоїть тепер Осака з 2,114,809 мешканців, на другому Токіо 2,199,533 мешканців. Міст, що мають понад 100,000 мешканців, є в Японії 27.

† Посмертна згадка.

О. Михайло Кордуба, парох с. Суши, заслужений декан радецького деканату, довголітній член різних народних товариств та організацій, помер дня 16. серпня п. р. в 76-ім році життя і 52-ім священтства. Покійник був зразком любовного батька родини, нечужого душпастиря пошученої собі парохії і ревного громадянина-діла на національній ниві. Ціла Радецька громада втратила в ньому свого духовного провідника-патріарха, а парохія Сушно, в котрій працював цілих 47 літ, вихованим для поклоніння, свого пастора і батька. В. Й. П. І.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управління Петра Євсєвського у складі 30 осіб виступає:

Четвер 19.VIII. Тербоваля.
Субота 21.VIII. Микулінець.
Неділя 22.VIII. Микулінець.
Понеділок 23.VIII. Скалат.
Вівторок 24.VIII. Скалат.
Середа 25.VIII. Грималія.
Четвер 26.VIII. Грималія.
П'ятниця 27.VIII. Тернопіль.
Субота 28.VIII. Тернопіль.

Додаткові вписи до мужеської учительської семінарії УПТ. (Рідна Школа) у Львові вул. Крупницька ч. 15 відбудуться від 30. серпня до 2. вересня. Вступні іспити на II, III, і IV. рік відбудуться 1. вересня. Іспит на I. рік і поправчі 2. вересня. До іспитів належить зголоситися найпізніше 31. серпня. Листовий посвєнь наділює Управа за присланням почтового знака на 50 сот. **235 2-4**

В гімназії УПТ. з правом прилюдності в Городенці вписи (додаткові вступні іспити до клас I—V відбудуться 30. і 31. серпня о годині 9 рано. Початок шк. р. 1. вересня. Для замісцевих учеників відомих кілька місць в бурсі за винагородою натуральною. Подання о прийнятті до бурси вносити до Дирекції гімназії. — Управа. **240 2-3**

Вписи до держ. пром. шкіл у Львові, при вл. Снопківській 47 на рік 1926/27 відбудуться у таким порядку: 1) До технічних середніх шкіл, себто: а) Мірницької дорогого школи, б) Електрично-механічної відділа, в) Промислово-артистичний відділ — від 3.—7. IX. включно. 2) До ремісничо-промислових шкіл, себто: а) Школа будівельних майстрів (як мулярів, теслярів, каменярів, бетонярів) і до б) фахових шкіл (як артистичне столярство, будівельне слюсарство, медіація і будівельне столярство) — від 25.—28. VIII. включно. 3) На килимкарські курси від 1.—10. IX. включно. **1-3**

М. Радича А. Будзинського просить подати телеграфічно свою адресу — Організаційна Секція "Сокоринська". **280 1-3**

Додаткові вписи до діасорної учительської семінарії (I—V) і гуманістичної гімназії (IV—VII) у П. Т. (Рідна Школа) в Шеметівці у Львові при вул. Мотомаського ч. 12 відбудуться від 30.—31. серпня. — ДИРЕКЦІЯ. **282 2-3**

Управа приймає діасорні гімназії "Рідної Школи" в Станіславові (гуманістичного типу з переважно державною школою) подіє до відома, що до додаткових іспитів іспити до клас II—VIII відбудуться 30. і 31. серпня п. р. а до I. кл. I. вересня п. р. Виною при іспиті до I. класу з релігії, української і польської мови та з математики, як у державних гімназіях. Зголошення приймається кожного дня. — Н. Давид. **275 1-4**

ДРІБНІ ОГолоШЕННЯ.

БАМЕНІЦЯ поверхова, красна, міцна, мілка, 5 покоїв, 3 кухні, пекарня, (коропоти) вікна, також мезанжін, комори, опарканування і інші приналежності мило, окнина мило, здорова, недалеко голівного дніска; все на продаж, зглядо знову за реальністю на провінції, навіть Львів, Левадівка, Подольського 11. Воротець. **281 1-4**

ПРИЙМУ ліпших учеників на станцію, Голдівська, Ляхівці 15/II. **281 1-3**

ПРИЙМУ кількох учеників на мешкання. Відомість: Короля Ліщинського 34. I. поверх. **276 1-2**

ПРИЙМУ дві учениці або двох учеників на станцію. — Садівницька 21. I. пок. 279. **1-2**

М. ДИНАРЯ—управителя млина торговельно-господарського, що продукує півтора вагона денно негайно пошучує. "Регулятор", Львів, Ринок 43. **275 1-3**

ПОТОРІЯЛЬНОГО кандидата рутиніваного на кілько-місцеве заступство товариства пошучує д-р Ляв Голіватий, Новосело коло Підволочиска. **277 1-3**

УЧЕНИКІВ ДВОХ з нижньої лавської гімназії прийме на станцію з харчем гімна. професор. Окремий покій. Інформацій відіуть з мещности Тамарковський Йосиф у Львові. Ринок 10. II. поверх від 11—12 рано або при вул. Крупницькій ч. 4. **260 1-3**

ОСІБНА КОМНАТА зоря з харчем до анималу учеників. Відомість в Адміністративній "Діла" під "Вгода". **217 2-3**

ВДОВА по лікарі прийме пацієнтів на одореве, сонячне мешкання. Спід. фортеця. Зголошення до Адміністрації під "Околиця Баторого". **281 2-3**

ПОШУКУЄТЬСЯ господарині, що займає би кухню і домашньою господарською на селі у жонатого священика за доброю платою. Адресувати: п. Ю. Рудавська в Торгановцях, п. Самбір. **270 2-3**

УЧЕНИКА з нижньої гімназії прийме на станцію інтелігентна родина у Львові. На бажання кореспонденції дома. Адміністрація "Діла" для "Доктора". **284 1-3**

РУТИНОВАНОГО коніліанта прийме адв. д-р Павлацький в Дрогобичі. **1-3**

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

Штучні Навози

всілякого рода

Гарантія вмістимості.

Томасину Суперфосфати мінеральні і кістні

Потасові соли стасіфурські

Каліт красний

Азотні мелений і гранулований

Сірчан амоні

Салітру амоні

Варно палене і мелене

найдешевше вагоном і деталірно доставляємо

Йосиф КАРРАХ Львів Котловина ч. 18.

Цінники і інструкції даремно і оплачено. **6-3**

Купно — Продаж — Заміна **Моношко** фортеп'янів **Пані** **Львів** вул. Зіморанівська 10, Тел. 35-34

Математична загадка!

Ковч 1 — 50

Розв'язка

66-75

(відбит 05 — **УНИКАЛЬНА**
дискретна оловиндип ехеп 1)

шипового, вагонового та електро-технічного, для збуту наших расових коней і расової рогатої худоби Радянський Союз є знаменитим ринком. І що скористася наша держава, як таких взаємин не нав'язе? Чи вийде з того якась економічна або політична полехша? Торговля з Радянським Союзом може принести нам тільки користь. Америка, Англія, Німеччина, Чехія, Австрія, а навіть фашистська Італія ведуть торговлю з Радянським Союзом, а навіть відбуваються просто перегони, щоб здобути ринок для свого промислу. Вони знають добре, що це допоможе їм пережити ту депресію, від якою перебуває їх промисл під генерішню пору. Смішний є аргумент, що другий інтернаціонал відпекється взаємини зі Світами. Чи буде це мати вплив на зміну тої політичної лінії, якої держиться Радянський Союз щодо другого інтернаціоналу і чи це було б майбутньою нашою заслугою? Що іншого внутрішні становіще якоїсь держави до комуністичних ідей, а що іншого становіще в ділянці політичній. Певно, організація нашої держави є інша, але чи маємо мало прикладів в історії, де держави з відмінними суспільними, релігійними, економічними та політичними світоглядом були у добрих взаєминах з собою? Господарство Радянського Союзу є за сильне, щоб його можна викреслити з міжнародного торговельного обороту. Союз є найбільшим консументом для європейського промислу. Чи не вели ми торгівлі з теперішньою Україною перед війною? Нам треба відсвіжити старі знайомства і зв'язки. Наш промисл потребує ринку збуту. Коли за перший піврік 1925 р. ми ще вивезли 72.000 метричних сотарів машин і апаратів, то за такий сам час 1926 року лиш 48.869. В краю безробіття. Думка Бетлена слушна, бо вона відповідає житте-

лим вимогам. Отже нам треба нав'язати взаємини зі Світами.

Стільки симпатки взаємин з Рад. Союзом. Полеміка ще не скінчена. Але нема сумніву, що скорше чи пізніше Мадярщина нав'язе взаємини з Радянським Союзом. В цілій Європі — за винятком Німеччини — спустошення на економічній полі. Нічого не поможє твердження, що тому винні мирові договори. Певно, що винні. Але що це тепер поможє? І дуже мала надія на добровільну ревізію тих договорів. Економічний стан поганий. Не краще воно і на Мадярщині. Це знають і розуміють добре промислові і торговельні мадлярські кола. Просто в повітрі ширше потреба зближення з Радянським Республіками. А це принесло би в першій мірі користь самій мадлярській державі.

Д-р Василь Бойко.

Радянська Україна.

Українське ачительство на громадській роботі.

За відомостями Центрального Статистичного Управління Української Соц. Рад. Республіки, що докладно розробило матеріали про склад нещодавно переобраних сільрад по 19 округах України, кількість учителів, обраних до сільрад та ревізійних комісій, значно зросла, коли порівняти з попередніми даними. Абсолютні цифри дають таку картину: з загальної кількості членів сільрад в 102.202 осіб учительство складає 4.259 осіб, або 4,2 проц. всієї кількості членів сільрад. Подекуди, напр. на Волині та Проскурищині, цей проц. підноситься до 5,1 проц. і 5,8 проц. Ще більша участь учительства в громадській роботі на селі: з 13.062 членів сільрад 8 проц. становлять учителі, або 6,4 проц. Подекуди відсоток цієї участі підноситься до 12,2 проц. (Львівська округа).

Цікаво простежити за громадською активністю учительства на Рад. Україні. За відомостями Ц. Стат. Управління з усіх 14.877 учителів обрано до сільрад 4.671 осіб, або 31,4 проц. усього учительства. По деяких округах цей відсоток підноситься до 42,4 проц., 45,1 проц.

нені і чужі найкращої якості (як нпр. Церепі, Гльорія, Лені, Май, Мія Май, Максим, Еллен Ріхтер, Рекс, Корда, Любіч, Обер (фірми Vondl & Delac у Парижі), Квен, американські і англійські: Fix & Fax, Goldwyn, Metro, Warner Brothers, Tom Terris, Welsh Pearson, Bl uey). Для ведення цієї роботи має „Уфа“ крім централі у Берліні ще 7 філій у Бреславі, Дісельдорфі, Франкфурті н. М., Гамбурзі, Кенігсберзі, Липську й Мінхені.

„Уфа“ є також найбільшим у Німеччині кіновим підприємством. Вона удержує в самім Берліні коло 25 великанських кінематографічних театрів (як нпр. Уфа біля Цоо, Гльорія і н.) і кількадесят подібних підприємств у всіх більших містах Німеччини, зокрема в Липську, Гамбурзі, Кельні, Мінхені, Франкфурті і т. д. Всі ці кіна оборудовані як найкраще й мають прегарні оркестри (нпр. Рапе в театрі біля зоологічного городу), що притягають публіку, не менше, як і фільми. Щоб що публіку приєднати собі ще й відповідною обслугою, провадить „Уфа“ окрему школу для своїх служачих.

Вкінш слід згадати, що Німеччина має після Америки найбільше число кінових театрів, приблизно на 18.000 людності припадає одно кіно, але в промислових центрах кін релятивно більше, так що декуди (нпр. у Вісбадені й Майнці) одно кіно припадає вже на 10 до 15.000 людності. Найменше кін у хліборобських і гірських околицях, так що нпр. у східній Прусії одно кіно припадає щойно на 29.000 людності.

Відгуки дня.

Неправильна рецепта.

Життя обійшлося зі мною неделікатно і не по товаришам. Я провадив його солідно, а воно запровадило мене до лікарів. Чого і за що, — один Бог знає.

Вчора рушив я на пошукування здоров'я, яке розгубив по Львові як разок наміста. Та не пішов я там, де губив його, а там, де ніколи не заходив, ні навіть думкою не залігав: до лікаря, до Панчишина.

Ще заки я вибрівся, відбув у редакції велику нараву. Засіди до неї люде бували, в шпунтових справах сьвідомі й опитні. Двох з них кушали води Карлових Варів, себто Карльсбаду, а один мав уже три рази червинуку і раз затросив кишок. Всі вони вирішили, що треба піти до д-ра Панчишина, бо я ще за мало слазний, (як каже Микола Кіндратович Вороний), а ще менше заслужений, (як каже один директор банку) — щоб бути гідно похованим. Мушу ще лічтисся, бо як умру — вийде неприємне фізико.

Отже — до Панчишина. Розходиться тільки про те, як до нього дстатись. Справа на око не тяжка: заздзвоня — увійшов, застукав — увійшов, і кімнеч.

Але так воно не є. Неріз і три дні треба походити, заки нарешті доберешся. Богато є на світі хорих, які приходять сюди шукати загубленого здоров'я. Тому стають у чергу і жуть, як неріз ждали за війни перед міською кранницею.

Мені воно зовсім не асміхалося, і я роздумував над способами, як би ту цілу процедуру винимати без зайвого внаїтання за двері.

Та від чогож тут фантазія і право на інтерв'ю?

„Галактіон Чіпка просить на хвилину розмови в дуже важній приватній справі“.

А раз відставивши у лікарський кабінет, кажу просто:

„Хвиля розмови — то Ваші оглядини, а важна приватна справа — то мій нещасливий шлунок“.

Лікар мав до вибору: або викинути мене і брати на свою совість одного група, — або оглянути і не брати його на свою совість.

Вибрав друге, оглянув і наказав лічтисся.

і навіть 51,4 проц. усього учительства. Інакше кажучи, кожна сотня учительства послала до сільрад майже третину свого складу. Склад ревізійних комісій свідчить про ще значнішу роль учительства в адміністрат.-громадським апараті на селі. З усіх 14.877 учителів по 19 округах до ревіз. комісій входить 5.816 осіб, або 39,1 проц. усього учительства. Подекудиж цей проц. підноситься до 54,6 проц., і навіть 59,4 проц. (Коростень, Проскурів).

Щож до участі учительства в сільрадах національних меншостей, то й тут помітно теж самісніськє явище, а саме: велика вага учительства в громадському житті. Найбільший відсоток учителів у складі сільрад дають жидівські національні райони (6,8 проц.), далі польські (5,8 проц.), потім Німці (4,8 проц.), а на останньому місці Росіяне (2,5 проц.). Значно вищий відсоток дають їм учителі в ревізійних комісіях (11,4 проц. загального складу членів сільрад).

По широкому світі.

Заворушення в Мексикі. Таймс повідомляють, що мексиканський міністр справедливости зажадав уступлення 56 прокураторів, прихильних католикам. Епископи екскомунікували 15 священиків, що заявили за новими церк. законами. У Сан Дієго (Каліфорнія) розброєно й арештовано около 150 людей, змобілізованих мексиканськими рев. властями. Американські власті сконфіскували багато зброї і муніції.

Громадські вибори відбулися в Сербії і Чорногорії. В Білгороді, Ніші, Краєвіні н. ин. містах перемогли демократи, по селах виїшли побідно радикали.

Французькі маневри на Балтиці. Легка французька ескадра контрторпедовців, торпедовців і

Поручаємо

Вейн П. Т. Знайдим солодощів
вироби першої української фабрики цукорів

ФОРТУНА НОВА

Львів, Кордецького 23.

А щоби в часом не помилитися, то дайте мені все на писемі:

12 днів лежати. Істи: кашку з молоком, молоко з кашкою, а для зміни кашку і молоко. Колоб і це сприйняти: молоко і кашку. Після того встати, але діти надерзати, додаючи до неї сукерки і ябля на м'яксо. Обов'язково перестати курити.

Я був у роулаї. Може лікар помилувався або що. Читало приніс раз і другий, шукую між рядками, додумуюся — нема. Хочби тобі один маленький латек, один незначний відкил. Нема! А преші повинні бути бодай одна, хочби в легесенка горіохка, одні платок ковбаси, одне мале пива? Нема!

Але адляб я доброго знахонного, а ще ліпшого знаєш „життєнітї“ справ — пан Зіновія. Покажмо йому ту карточку, щоб хоч пожалував мене бідного.

А він прочитав, головою покрутив, по животі погладилося і каже:

„Воро мій неале. Але на мою думку це далеко не вистарчаюче. Раджу тобі, швайцарського сира, салаті трохи, можна фаліч часами, а вже обов'язково правдивого бунгutta, бо він ліпше перетирає кишки. Не вадляло і велике пільненське, але то вже по першій. Покищо тримайся львівського. Не вадляло закурити два-три куби на день.“

Я сів з радості. Пригорну до грудей п. Зіновія, наскільки його жити на це дозволив, і рушив на друге сидіння.

А подорожі думав я зі співчуттям: „Боже, Боже! Коли то медицина стане та високою, щоб записувати на нежит шлунок сильну з мочною, ковбасу з капустою і хочби мале пільненське.“

Візьмоші лікарі за Австрії були вже недалеко цього: коли воля по класним молоді написав пива і трохи занеміг — запивав на це „Kommodschube“.

Галактіон Чіпка.

відділ підводних човнів відбудуть у вересні маневри на Балтійським морі.

Гуни чи Вандали?

Загарбання гр.-кат. цюквн в Маріамполі. — Однодушість Маріампольців.

Дня 5. січня 1926 р. відбувся великий наступ на гр.-кат. церкву в Маріамполі коло Станіславова. Латинсько-польський парох кс. Босак і польський монах ієзуїт устроїли той наступ при асистенції місцевих та спротивної до поміщи станиславської поліції, бо сподівалися, що цілий Маріамполь виступить в обороні своєї церкви та що подеться кров. Все, що жито, як тряслося, щоб боронити церкву, але густі ряди озброєної поліції стали на перешкоді активній обороні. Під охороною поліції подолано і викинено з церкви церковне уладження поза пороги церкви. Так відбулося смутне і страшне святотатство. Українсько-католицьких вірних громади Маріамполь, правні власники цієї церкви вигнано поза церковні мурі.

Підтримку цьому наступові дала польська влада, а саме староста Галазівський і воєвода Юртовський. Без їх згоди і волею військовий уряд за магази. Українцям згоріла саме тоді церква (яка належала на передмісті), а вони кудись ділали собі той військовий магазин на церкву, давши урядові площу, призначену церкві, а від будови церкви і зведення матеріалів, як другу площу. Австрійська той вистельство передала тоді українцям вони магазин на церкву і тим способом вони стали власниками купленої церкви. Ще 1800 р. вприсидили польські черниці „сестри милосердя Божого“ до русько-католицької церкви на безплатних докторів. Львівська (святотатство) колоністська доульська іх до уживання церкви для їхніх молебів. Коли перевозилося зладення молебів. Коли перевозилося зладення молебів. Коли перевозилося зладення молебів.

Вислідом того українська громада в Маріамполі осталася без дому Божого, а треба знати, що ця громада малочисельна і бідна, та сильна духом.

Історія маріампольської церкви ось така: цар Іосиф II. захкину монастир Кауцунів в Маріамполі як зайвий, а їх костел уживав військовий уряд за магази. Українцям згоріла саме тоді церква (яка належала на передмісті), а вони кудись ділали собі той військовий магазин на церкву, давши урядові площу, призначену церкві, а від будови церкви і зведення матеріалів, як другу площу. Австрійська той вистельство передала тоді українцям вони магазин на церкву і тим способом вони стали власниками купленої церкви. Ще 1800 р. вприсидили польські черниці „сестри милосердя Божого“ до русько-католицької церкви на безплатних докторів. Львівська (святотатство) колоністська доульська іх до уживання церкви для їхніх молебів. Коли перевозилося зладення молебів. Коли перевозилося зладення молебів. Коли перевозилося зладення молебів.

Французькі маневри на Балтиці. Легка французька ескадра контрторпедовців, торпедовців і

культурного фільму“, в якому побіч фільмових і кінових спеціалістів взяли участь офіційні представники міністерства, шкільних і міських властей, парламенту, учительства і т. д. і до 800 гостей. На з'їзді виставлено цілий ряд факсових рефератів, яких зміст можна бачити вже з самих заголовків: Культурний фільм на послухах культурної, господарчої й закордонної пропаганди (Зохачевера), культурний фільм і господарство (д-р Кайзера й А. Кінемана), культурний фільм на послухах здоров'я й добродійності (д-ра Вебера), фільм і наука (Кірбіса), фільм і природничі науки (Е. Шульца), культурний фільм у кінах (д-ра Кальбуса), сільські кіна (Лембокого), про поширення фільмів на провінцію й образування факсових сил у шкільництві (Ф. Кордта) і Про дальший розвиток культурних фільмів у школах, організація опіки над молоддю і в товариствах (д-ра Габеля). Крім цього на протязі цілого тижня висвітлювано для учасників усіх країн научні й культурні фільми, здебільшого з продукції „Уфи“.

На з'їзді, що покінчився ухваленням цілого ряду резолюцій, порушено також справу фільмового шкільництва, до чого покладені вже основи згаданою „Уфою“, що заснувала окрему фільмову школу. Фільмові школи — це човина, що знайшла вже й наслідувачів у Франції, де П. Монтель при допомозі уряду отворив перед кількома місцями спеціальну школу фотографії й кінематографії.

В сьвітлі розповіді до жування готових фільмів грає визначну роль також „Уфа“. Вона вдержує окремі виповичальні „Уфа“, „Ганза“ і „Декли“, в яких поширює не тільки свої фільми, але також записує

Дзвін, 18. серпня 1926.

Таке сталося і з нагоди побуту місії проф. Кемерера. Українців не лише сховано під клош, але навіть безлічно відтучувано від зустрічі з місією проф. Кемерера, заклопотуючись ніби то тим, що в конференції не бере участі й польська кооперація. Тимчасом, як свідчать часописні звіти, в другому зні побуту проф. Кемерера виявилися у нього і "Кулка рольнічі", і "Зайоназек сплук заробкових і господарчих", і Організація професійних союзів і т. н. А зрештою проф. Кемерер відбуває інформаційні питання не лише з кооперацією і спорідненими з нею ділянками господарського життя, але й з банками, репрезентацією хлібгорських інтересів, купецтвом і т. н. Організатори й інспіратори тих конференцій на львівському ґрунті, а в першу чергу поєвода Гарапів і Торп. Палата вважали вказаним *ad oculos* доказати проф. Кемерерові і його місії, що ніяких Українців тут нема, що єдиними господарями навіть в чисто господарському відношенні є виключно Поляки, ну й Жиди. Їх останніх допущено до "святая святих" не лише з огляду на їх гомінкий, рекламово-крикливий державний патріотизм, не лише з огляду на їх становище в світі і впливи в світовій пресі, але голововно з огляду на те, що більшість місії проф. Кемерера складається з американських Жидів. Українців ісортовано з чисто шовіністичних мотивів.

Німецький фільмовий рух.

Центром німецького фільмового промислу є Берлін, а найбільшим підприємством світового значіння є фільмовий концерн, відомий загальною підпояврискою скороченням „Уфа“ („Universum Film“), що опирається не тільки на німецькому капіталі, але має фінансову підпору також в Америці і Італії. Довкола „Уфи“ групується цілий ряд менших фільмових підприємств, що або впросто належать до концерну „Уфи“, або стоять до нього у виробничому або обмінному зв'язку. Фільми „Деа“, „Union“, „Целля“, „Болтген-Бекер“, „Wicox“ тощо, з якими так часто стрічаємось, виходять також з великанських об'єктів „Уфи“.

Місія проф. Кемерера була би довідалася, що українська кооперація є кредитово ігнорована, а організаційно переслідувана польськими державними чинниками. І багато течо-

Особливо високо стоїть в "Уфі" технічний бік фільмової справи, що в ніч не уступає американськиму Голлівуду. "Уфа" розпоряджає двома, незвичайно великими теренами для знімок, в Найбабелсберзі коло Потсдаму та в Темпельгофі, які вважались справжньою особливістю Берліна й часто відвідуються чужинцями.

● ●

Питання їх торговельно-політич-
них відносин.

Шкавий факт. Саме тоді, як перед будапештським кримінальним судом почався був великий процес проти п'ятдесятип'ятиох обвинувачених — як твердити акт обвинувачення — комуністів, процес, який нібито виявив „незгідну з інтересами робітників політику мадярських соціалі-

Хоч як великі ці ателі, переважно їх щодо величини й концентрації ателі в Штатен кол Берліна, що перероблене з військової галі для целюліни і мало бут розібане. Воно є найбільше цього роду ателі у світі і як пиш сер Р. Донельд в "Кореспонденци Уффи" (з 5. червня ц. р.), може помістити в собі і всі британські ателі разом. Таке роблять тут ріди

Інакше розглядають це питання прихильники економічно-політичного порозуміння, хоч і загалом їх противники є ними більше лише в теорії. Аргументи прихильників відповідають сучасним господарським вимогам мадярської держави. Такий вислів, як "імперативні чини вимоги мадярської душі", є дуже неясний, — кажуть вони. Чому яраз такі взаємини не відповідали мадярській душі, підчас коли вони відповідають душі англійській, німецькій, італійській і всякій іншій? Тут треба думати ясно і тверезо. Ми маємо розвинений промисл і не сміємо запропастити доброї нагоди, щоби здобути для нього рынок збуту. А для нашого промислу це

Доказом великого заінтересування справами культурних фільмів можна вважати заснування Союзу німецьких продуцентів научних культурних фільмів*, що стоїть під проводом д-р. "УФН" Крігера. Заходом цього Союзу відбувся нещодавно в Берліні. Тиждень